

مطالعات پیش‌امکان‌سنجی برای شناسایی
فرصت‌های سرمایه‌گذاری استان قم
در بخش معدن و صنایع معدنی

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۷۱۹
بهمن‌ماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱.....مقدمه
- ۲.....وضعیت کلی معادن استان قم
- ۴.....وضعیت صنایع معدنی استان قم
- ۶.....مزیت‌های سرمایه‌گذاری در استان قم
- ۷.....فرصت‌های سرمایه‌گذاری در معادن و صنایع معدنی استان قم
- ۹.....عناصر نادر خاکی استان قم
- ۱۰.....جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مطالعات پیش‌امکان‌سنجی برای شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری استان قم در بخش معدن و صنایع معدنی^۱

مقدمه

اصل رقابت‌پذیری در دنیای امروز، وجود و لزوم برنامه‌ریزی صحیح برای استفاده از سرمایه و منابع محدود و تخصیص بهینه منابع در جهت استفاده از مزیت‌های نسبی را بیش از پیش تقویت می‌کند. یکی از وظایف اصلی حاکمیت، شناخت مزیت‌های نسبی مناطق مختلف و ایجاد زیرساخت‌ها جهت هدایت درست سرمایه‌ها و منابع برای تولید ثروت و ارزش‌افزوده از مزیت‌های موجود و تبدیل این مزیت‌ها به مزیت‌های رقابتی است و تمامی این اهداف محقق نمی‌شود مگر در سایه شناخت دقیق و درست پتانسیل‌های نقاط مختلف کشور در عرصه‌های گوناگون.

یکی از مهمترین بخش‌ها در این بین، بخش معدن و صنایع معدنی است که به واسطه بالا بودن هزینه‌های حمل‌ونقل و لزوم ایجاد زنجیره ارزش در طول استخراج تا حلقه‌های پایانی زنجیره و عدم توان جابجایی معدن، لزوم شناخت پتانسیل‌های معدنی نقاط مختلف اهمیت پیدا می‌کند.

---

۱. مبنای این مطالعه، گزارش «مطالعات پیش‌امکان‌سنجی برای شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در همه رشته‌های صنایع معدنی با توجه به مزیت‌ها و پتانسیل‌های مناطق کشور» مربوط به استان قم است که توسط دانشگاه صنایع و معادن به سفارش دفتر صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه شده است. ضمن کسب اجازه از وزارت مزبور، هدف از تهیه این گزارش، توسط گروه معدن و صنایع معدنی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، آشنایی بیشتر نمایندگان محترم حوزه‌های مختلف استان فارس از پتانسیل‌های معدنی و صنایع معدنی به‌منظور توسعه استان می‌باشد.

در این گزارش، سعی می‌شود با معرفی پتانسیل‌های معدنی استان قم، رشته فعالیت‌های دارای مزیت نسبی در صنایع معدنی استان پیشنهاد شده تا نمایندگان محترم استانی در تصمیم‌گیری برای ایجاد زیرساخت‌ها و توسعه منطقه‌ای، همچنین هدایت درست سرمایه‌گذاران، اقدامات لازم را معمول فرمایند.

وضعیت کلی معادن استان قم

جدول ۱. وضعیت معادن مهم استان قم در سال ۱۳۹۳

ذخیره (هزار تن)	میزان سرمایه‌گذاری (میلیون ریال)	میزان استخراج اسمی سالانه (تن)	میزان استخراج واقعی سال ۱۳۹۳ (تن)	تعداد پرسنل	وضعیت معادن				نام ماده معدنی	ردیف
					جمع	در حال تجهیز	غیرفعال	فعال		
۲۲۳۵۴۴	۲۰۸۷۵	۱۷۴۵۰۰۰	۱۶۱۵۶۲۸	۱۳۶	۱۱	۰	۰	۱۱	سنگ آهک	۱
۶۰۲۳۷	۷۹۶۷۱۵	۹۲۳۸۱۹	۳۰۱۱۴۲	۲۵۵	۳۶	۱	۱۱	۲۴	سنگ لاشه	۲
۱۹۲۰۵	۲۵۹۵۳	۹۵۴۴۵۳	۳۳۹۰۸۳	۱۲۶	۲۱	۰	۳	۱۸	سنگ گچ	۳
۶۱۰۰۰	۵۶۴۱	۳۶۰۰۰۰	۲۴۷۱۶۹	۴۴	۱	۰	۰	۱	مارن	۴
۸۲۳۴۴	۳۹۲۰۶	۹۲۱۰۰۰	۱۷۲۸۰۰	۵۵	۷	۰	۴	۳	شن و ماسه	۵
۵۰۸۲	۱۲۵۹۴	۷۴۵۰۰	۹۲۲۱۸	۳۷۷	۲	۰	۰	۲	سنگ منگنز	۶
۳۰۶۹	۴۶۴۱۴۰	۳۰۰۵۰۰	۶۷۶۸۷	۸۵	۱۹	۰	۲	۱۷	نمک آبی	۷
۶۷۶۲	۳۴۱۹۳/۰۲	۱۵۲۲۲۴	۹۴۰۹۱	۱۶۰	۱۳	۰	۶	۷	مرمریت	۸
۱۰۰۰	۱۲۶۶۵	۳۰۰۰۰	۱۸۱۰۰	۵	۱	۰	۰	۱	فلدسپات پتاسیک	۹
۱۰۰۰	۷۲۱۵	۴۳۱۳	۳۵۲۷	۱۶	۲	۰	۰	۲	سنگ لاشه ورقه	۱۰

ذخیره (هزار تن)	میزان سرمایه‌گذاری (میلیون ریال)	میزان استخراج اسمی سالیانه (تن)	میزان استخراج واقعی سال ۱۳۹۳ (تن)	تعداد پرسنل	وضعیت معادن				نام ماده معدنی	ردیف
					جمع	در حال تجهیز	غیرفعال	فعال		
۲۶۶	۳۰۱۰	۱۳۰۰۰	۶۵۴۰	۱۶	۲	۰	۰	۲	زئولیت	۱۱
۵۸	۱۳۳۴	۱۰۰۰۰	۴۰۰۰	۶	۱	۰	۰	۱	بنتونیت	۱۲
۲۲۸/۷۵	۱۳۹۳۲	۲۳۲۰۰	۴۱۱۰	۵۱	۷	۰	۲	۵	باریت	۱۳
۷۵۶	۱۷۲۷۰	۴۴۰۰۰	۳۱۳۰	۲۴	۲	۰	۱	۱	مس	۱۴
۳۱۸۳۱	۱۲۴۲۷	۵۱۵۰۰	۱۲۵۰	۶۳	۸	۰	۶	۲	گرانیت	۱۵
۱۷۵۰	۱۷۵۷	۱۷۵۰۰۰	۸۵	۱۵	۱	۰	۰	۱	کالسدون	۱۶
۳۱۰/۸	۴۲۷۴	۲۷۷۵۰	۱۱۰۰	۱۵	۵	۰	۵	۰	کائولن	۱۷
۳۲۹	۱۳۹۴	۶۰۰۰	۰	۸	۱	۰	۱	۰	تراورتن	۱۸
۷۲۰	۱۵۰۹	۱۱۲	۰	۱۱	۱	۰	۱	۰	جاسبر	۱۹
۱۲۲۲/۷	۱۵۴۹	۱۴۵۰۰	۲۰۰	۱۲	۲	۰	۱	۱	خاک صنعتی	۲۰
۱۶	۲۵۷۳	۴۰۰۰	۰	۶	۱	۰	۱	۰	سلسستین	۲۰
۶۰۰۰۰	۵۲۹۷	۱۲۰۰۰۰۰	۰	۸	۱	۰	۱	۰	آلوویوم	۲۲
۰/۷۵	۱۸۶	۱۵	۰	۵	۱	۰	۱	۰	سلیس زینتی	۲۳
۱۱۴	۳۵۵۹/۶۹۷	۲۰۰۰۰	۰	۶	۱	۰	۱	۰	فلدسپات سدیک	۲۴
۱۳۱۶۴/۷	۳۲۱	۱۲۳۸۵۱۵	۰	۳۸	۵	۰	۵	۰	سولفات سدیم	۲۵
۵۷۴۰۱۰/۷	۱۴۸۹۵۹۰	۸۲۹۳۴۰۱	۲۹۷۱۸۶۰	۱۵۴۳	۱۵۲	۱	۵۲	۹۹	مجموع	

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت استان قم.

مطابق آمار رسمی منتشر شده توسط سازمان صنعت، معدن و تجارت استان قم (جدول ۱)، تعداد معادن استان قم در سال ۱۳۹۳ اعم از فعال، غیرفعال و درحال تجهیز ۱۵۲ معدن بوده که در این میان ۹۹ معدن فعال، ۵۲ معدن غیرفعال و ۱ معدن درحال تجهیز است که عمدتاً شامل مواد معدنی غیرفلزی است.

بیشترین فراوانی معادن استان قم به ترتیب مربوط به سنگ لاشه، سنگ گچ، نمک آبی، سنگ آهک و مرمیت با تعداد ۲۴، ۱۸، ۱۷، ۱۱ و ۷ معدن فعال برای هر کدام از آنها است تنها پتانسیل فلزی استان مربوط به دو معدن مس بوده که در حال حاضر یکی از آنها فعال و دیگری غیرفعال می‌باشد. میزان استخراج واقعی از معادن فعال این استان در سال ۱۳۹۳ برابر با ۲۹۷۱/۸۶۰ هزار تن و میزان استخراج اسمی عنوان شده برای همین سال ۸۲۹۳/۴۰۱ هزار تن ثبت شده است که نشان می‌دهد این معادن تقریباً با ۳۶ درصد از ظرفیت خود در این سال مشغول فعالیت معدنکاری بوده‌اند که نمایش‌دهنده وضعیت نابسامان معدنکاران استان در سال ۱۳۹۳ بوده است. در سال ۱۳۹۳ میزان سرمایه‌گذاری برای فعالیت‌های معدنی استان قم، ۱،۴۸۹،۵۹۰ میلیون ریال و بیشترین مقدار سرمایه‌گذاری برای معادن سنگ لاشه، نمک آبی، شن و ماسه و مرمیت بوده است.

وضعیت صنایع معدنی استان قم

جدول ۲ وضعیت صنایع معدنی استان قم در سال ۱۳۹۳ را نشان می‌دهد. براساس اطلاعات داده شده توسط سازمان صنعت، معدن و تجارت استان قم، در مجموع ۴۴۰ کارگاه صنایع معدنی با اشتغال ۷۹۷۸ نفر در این استان در حال فعالیت می‌باشند. بیشتر فعالیت صنایع معدنی در استان، صنایع غیرفلزی است که با توجه به وجود معادن غیرفلزی موجود در قم امری بدیهی به نظر می‌رسد. از آن جمله می‌توان به صنایع برش، شکل دادن و تکمیل سنگ با ۲۶۳ کارگاه و ۳۳۷۲ نفر شاغل و تولید سایر محصولات کانی‌های غیرفلزی با تعداد ۶۳ کارگاه و ۱۱۱۶ نفر مشغول به کار اشاره کرد. تولید

محصولات ساخته شده از بتن، سیمان و گچ همچنین ریخته‌گری فلزات غیر آهنی، آجر و آهک به ترتیب بیشترین کارگاه‌های این استان را به خود اختصاص داده‌اند. از نکات قابل توجه استان قم عدم فعالیت کارگاه‌های صنایع معدنی فلزی است که در سال‌های قبل فعال بوده ولی در سال‌های جاری غیرفعال شده‌اند که از جمله می‌توان به تولید فلزات گرانبها و سایر محصولات اساسی و تولید محصولات اساسی آلومینیمی، مسی و محصولات اولیه آهنی و فولاد اشاره کرد. از دیگر نکات قابل تأمل برای صنایع معدنی استان قم در سال ۱۳۹۳ می‌توان به شاخص بهره‌وری کار اشاره داشت. این شاخص به‌طور میانگین ۲۲۷ میلیون ریال - نفر برای صنایع معدنی استان می‌باشد.

جدول ۲. وضعیت صنایع معدنی استان قم به تفکیک انواع محصولات در سال ۱۳۹۳

ردیف	شرح	تعداد کارگاه	تعداد شاغلان (نفر)	ارزش داده‌های فعالیت صنعتی (میلیون ریال)	ارزش ستانده‌های فعالیت صنعتی (میلیون ریال)	ارزش افزوده فعالیت صنعتی (میلیون ریال)	شاخص بهره‌وری کار (میلیون ریال - نفر)
۱	تولید محصولات شیشه‌ای بجز شیشه جام	۸	۱۲۰	۹۶,۰۰۰	۱۱۲,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۱۳۳,۳
۲	تولید کالاهای سرامیکی غیرنسوز غیرساختمانی	۳	۲۱۶	۵۳,۵۷۰	۷۲,۰۰۰	۱۸,۴۳۰	۸۵/۳
۳	تولید محصولات سرامیکی نسوز - عایق حرارت	۶	۱۳۴	۶۰۲,۰۰۰	۶۶۵,۰۰۰	۶۳,۰۰۰	۴۷۰,۱
۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۱۵	۴۴۳	۶۹۵,۰۰۰	۷۹۳,۰۰۰	۹۸,۰۰۰	۲۲۱,۲
۵	تولید محصولات ساخته شده از بتن و سیمان و گچ	۲۸	۷۲۴	۶۸۵,۰۰۰	۷۲۶,۰۰۰	۴۱,۰۰۰	۵۶/۶
۶	بریدن و شکل دادن و تکمیل سنگ	۲۶۳	۳۳۷۲	۸۴۱,۶۰۰	۸۸۳,۶۸۰	۴۲,۰۸۰	۱۲/۵
۷	تولید آجر	۲۱	۵۰۴	۳۷۵,۰۰۰	۴۰۳,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۵۵/۶
۸	تولید سایر محصولات کانی غیرفلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۶۳	۱۱۱۶	۱,۱۵۰,۰۰۰	۱,۲۱۳,۰۰۰	۶۳,۰۰۰	۵۶/۵

ردیف	شرح	تعداد کارگاه	تعداد شاغلان (نفر)	ارزش داده‌های فعالیت صنعتی (میلیون ریال)	ارزش ستانده‌های فعالیت صنعتی (میلیون ریال)	ارزش افزوده فعالیت صنعتی (میلیون ریال)	شاخص بهره‌وری کار (میلیون ریال - نفر)
۹	تولید محصولات اولیه آهن و فولاد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	تولید محصولات اساسی مسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	تولید محصولات اساسی آلومینیومی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	تولید فلزات گرانبها و سایر محصولات اساسی - بجز آهن و فولاد و مس و آلومینیم	۱	۵			عدم فعالیت در سال ۱۳۹۳	
۱۳	ریخته‌گری آهن و فولاد	۹	۸۱۵	۲,۳۸۰,۰۰۰	۲,۸۵۰,۰۰۰	۴۷۰,۰۰۰	۵۷۶
۱۴	ریخته‌گری فلزات غیر آهنی	۲۳	۵۲۹	۲۷۰,۰۰۰	۳,۳۸۰,۰۰۰	۶۸۰,۰۰۰	۱,۲۸۵
	جمع	۴۴۰	۷۹۷۸	۷,۱۴۸,۱۷۰	۱۱,۰۹۷,۶۸۰	۱,۵۱۹,۵۱۰	۲۲۷ میانگین

مأخذ: همان.

مزیت‌های سرمایه‌گذاری در استان قم

استان قم از جمله مناطقی است که به لحاظ صنعتی دارای شرایط و امکانات ویژه و منحصر به فردی است و می‌توان ادعا نمود که یکی از مستعدترین استان‌های کشور در زمینه توسعه صنعتی است، لذا در صورت استفاده بهینه از ظرفیت‌های اجتماعی و طبیعی و با شناخت این پتانسیل‌ها، فرآیند تصمیم‌گیری را برای سرمایه‌گذاران و مدیران سهل‌تر نموده و زمینه‌ساز استقرار صنایعی با مزیت نسبی و رقابتی می‌باشند.

اولین نکته‌ای که در بررسی مزیت‌های صنعتی و معدنی استان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می‌باشد موقعیت جغرافیایی استان قم است.

یکی دیگر از فرصت‌های سرمایه‌گذاری این استان توجه به شورابه‌های دریاچه نمک قم است. باید توجه داشت که شورابه‌ها با برخورداری از عناصر بسیار حائز اهمیتی

همچون پتاس، منیزیم، فسفات، سدیم، لیتیم، تیتانیوم، کلسیم، عناصر نادر خاکی و چند نوع دیگر از منابع معدنی، مزیت سرشاری برای انجام فعالیت‌های سودده اقتصادی محسوب می‌شوند. از این رو تمرکز و توجه بیش از پیش به این منابع عظیم معدنی غیرقابل اجتناب است، لذا فراهم کردن شرایطی مناسب برای استحصال و ایجاد صنایع فرآوری از این دریاچه تحول عظیمی در سطح استان به وجود خواهد آورد.

از مزیت‌های سرمایه‌گذاری در پتانسیل‌های استان قم وجود صنایع بومی شده در این استان می‌باشد که می‌توان به صنایعی نظیر سنگ اشاره کرد و به دلیل وجود تعداد بسیار زیاد این صنایع ایجاد خوشه‌های صنعتی در امر گسترش و توسعه صنایع دور از دسترس نمی‌باشد.

همچنین توریسم معدنی یکی دیگر از مزیت‌هایی است که دارای پتانسیل‌های زیادی برای این استان کشور به‌شمار می‌رود و می‌تواند برای سرمایه‌گذاران در این حوزه قابل تأمل باشد.

فرصت‌های سرمایه‌گذاری در معادن و صنایع معدنی استان قم

برخی از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنایع معدنی استان قم را که شرح آنها در قالب ۱۱ عنوان مطرح شده است به‌طور خلاصه در جدول زیر می‌توان معرفی نمود.

جدول ۳. خلاصه برخی از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنایع معدنی استان قم

ردیف	عنوان سرمایه‌گذاری	شرح
۱	سرمایه‌گذاری در صنعت تولید گچ	وجود ذخایر معدنی فراوان سنگ گچ، استان را به‌عنوان یکی از قطب‌های تولید گچ در کشور مطرح کرده است.
۲	سرمایه‌گذاری در صنایع مس	وجود ذخایر معدنی مس در استان و نیاز فراوان کشور به شمش مس و محصولات ساخته شده از آن ایجاب می‌کند سرمایه‌گذاری در این صنعت دارای اولویت باشد.
۳	استخراج و فرآوری ماده معدنی دولومیت	وجود ذخایر معدنی مناسب در استان و کاربردهای فراوان آن در صنایع معدنی لزوم سرمایه‌گذاری در این صنعت را توجیه‌پذیر می‌کند. دولومیت با توجه به داشتن مقادیر زیادی اکسید منیزیم (MgO) یکی از مهمترین مواد خام دیرگداز به‌شمار می‌آید و در صنعت فولاد، آهن و تولید فرآورده‌های دیرگداز قلیایی جایگاه ویژه‌ای دارد. موارد مصارف دیگر عبارتند از: کاشی و سرامیک، رنگسازی، لعاب‌سازی، چینی، لاستیک و...
۴	استخراج و فرآوری ماده معدنی منگنز	سرمایه‌گذاری در استخراج و فرآوری بیشتر از معادن منگنز استان به‌دلیل قیمت بسیار بالای محصول فرآوری شده و کاربرد فراوان در صنایع فولاد و ذوب آهن، تولید فروآلیاژ، باتری‌سازی، صنایع شیمیایی، رنگ‌سازی، دارای ارزش‌افزوده و درآمد بالایی برای استان می‌باشد.
۵	استخراج و فرآوری ماده معدنی زئولیت	وجود ذخایر معدنی زئولیت در استان و کاربردهای فراوان این ماده معدنی در صنایع مختلف و نیاز مصرف در کشور سرمایه‌گذاری بیشتر در این بخش را می‌طلبد. استان قم دارای معادن و ذخایر معدنی زئولیت می‌باشد. از مهمترین موارد کاربرد انواع زئولیت‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: استفاده به‌عنوان کاتالیز در صنایع نفت و پتروشیمی، صنایع آتش‌نشانی، صنایع کشاورزی، پاکسازی فاضلاب‌های شهری، صنعتی و هسته‌ای از آلاینده‌های مضر، جذب و واجذب گازها و نظایر آن.
۶	تولید سنگ‌های ساختمانی، با کیفیت مطلوب و پیشرفته	واردات تکنولوژی پیشرفته و توانمندسازی نیروی انسانی متخصص برای تولید سنگ‌های ساختمانی با کیفیت و استاندارد بالا در جهت جایگزینی آن با واردات سنگ‌های ساختمانی از خارج کشور و صادرات آن به منطقه.
۷	سرمایه‌گذاری در سنگ‌های تزئینی و آنتیک	با توجه به کارخانجات سنگ‌های ساختمانی که در استان وجود دارد و ضایعات زیادی که به‌صورت سنگ‌های ریز به وجود می‌آید می‌توان با

ردیف	عنوان سرمایه‌گذاری	شرح
		بازیافت و تبدیل آنها به سنگ‌های تزئینی و آنتیک، محصولات جدید را تولید و ارائه نمود که ضمن اشتغالزایی می‌تواند صادرات صنایع دستی در این حوزه را باعث شود. سنگ‌های تزئینی کاربردهای زیادی در ساختمان‌های مسکونی، اداری، رستوران‌ها، سالن‌های نمایش و... در داخل و خارج از کشور دارند.
۸	ایجاد کارخانجات جدید سیمان	وجود ذخایر آهک در استان قم از یک طرف و قرار گرفتن استان در مرکز کشور و راه‌های ارتباطی آن به کلیه مناطق کشور و نیاز استان، امکان کلی تولید محصولات معدنی انواع سیمان (به‌خصوص سیمان‌های ویژه) را فراهم می‌کند.
۹	ایجاد کارخانجات جدید ظروف چینی و چینی بهداشتی	وجود ذخایر آهک و سایر مواد اولیه در استان قم از یک طرف و قرار گرفتن استان در مرکز کشور و در نزدیکی استان تهران به‌عنوان بزرگترین بازار مصرف داخلی و راه‌های ارتباطی آن به کلیه مناطق کشور، امکان تولید محصولات معدنی کاشی و سرامیک را فراهم می‌کند.
۱۰	سرمایه‌گذاری در صنایع معدنی در حوزه منطقه آزاد و ویژه سلفچگان	تسهیلات فراوان پیش‌بینی شده برای منطقه ویژه و آزاد سلفچگان از یک طرف و همجواری و نزدیکی آن با استان قم، ایجاب می‌کند بخشی از سرمایه‌گذاری‌های جدید استان مرکزی در منطقه آزاد سلفچگان صورت پذیرد.
۱۱	سرمایه‌گذاری در عناصر نادر خاکی	یکی از انواع عناصر نادر خاکی استان قم وجود ذخایر معدنی باریت در استان می‌باشد که با استخراج و فرآوری معادن مزبور می‌توان در زمینه تولیدات لاستیک، پلاستیک، کاغذ و گل حفاری اقدام شود.

عناصر نادر خاکی استان قم

در استان قم تعداد دو مورد از عناصر کمیاب و نادر خاکی که دارای پتانسیل‌های زیاد و ارزش‌افزوده قابل توجهی برای سرمایه‌گذاری می‌باشند به‌شرح جدول زیر معرفی می‌شوند.

جدول ۴. عناصر نادر خاکی در استان قم

نام ماده معدنی	توضیحات	محل وجود ماده معدنی	میزان ذخایر پیش‌بینی شده	مصارف عمده صنعتی
باریت	سولفات باریم (BaSo4) سفید رنگ، وزن مخصوص بالا ۴/۳	در سراسر کشور یافت می‌شود	۲۶۷۳۵ هزارتن	مهمترین کاربرد باریت در صنایع حفاری به‌صورت گل حفاری جهت بالا بردن وزن مخصوص گل حفاری می‌باشد. باریت مورد نیاز در این مورد بایستی وزن مخصوص بیشتر از ۴/۳ گرم بر سانتیمتر مکعب داشته باشد. علاوه بر این مورد، باریت در صنایع رنگ‌سازی نیز کاربرد دارد.
پتاس	پتاسیم فلزی است به رنگ سفید نقره‌ای با نماد K، عدد اتمی ۱۹، خیلی نرم	آذربایجان تا نواحی مرکزی و جنوبی و به طرف شرق تا نیشابور	_____	پتاس در صنایع مختلفی استفاده می‌شود. اما مهمترین کاربرد آن به‌عنوان کود شیمیایی در صنایع کشاورزی است. سایر مصارف آن در صنایع غیرکشاورزی مانند تولید صابون و شوینده‌ها، رنگ‌های شیمیایی و داروها، صنایع شیشه و سرامیک، صنایع غذایی، تهیه گل حفاری و... می‌باشد. قابل ذکر است حجم بسیار کمی از تولید پتاس، در این صنایع مصرف می‌شود. تعداد زیادی از نمک‌های پتاسیم بسیار مهم هستند که شامل برمید، کربنات، کلرات، کلرید، کرومات، سینید، دی کرومات، هیدروکسید، یدید، نیترات و سولفات پتاسیم می‌باشند.

مأخذ: سازمان زمین‌شناسی کشور.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

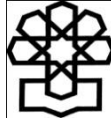
وجود امکانات و شرایط ویژه صنعتی، استان قم را به یکی از ویژه‌ترین استان‌های کشور جهت سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی تبدیل کرده است. موقعیت جغرافیایی و وجود زیربناهای مناسب از قبیل شهرک‌های صنعتی، نیروگاه‌های حرارتی،

خطوط گاز، برق و مخابرات و همچنین مجاورت با استان تهران به‌عنوان بازار بزرگ مصرف از ویژگی‌های این استان برای سرمایه‌گذاری‌های مختلف از جمله معادن و صنایع معدنی به‌شمار می‌رود.

از این رو توجه به پتانسیل عظیم شورابه‌های دریاچه نمک قم جهت استحصال و فرآوری نمک، پتاس و منگنز امری قابل توجیه به نظر می‌رسد. همچنین وجود ذخایر معدنی مس در استان می‌تواند پس از جذب سرمایه‌گذار و راه‌اندازی معادن مس به نیاز فراوان کشور به شمش و محصولات مشتق شده از آن پاسخ بدهد.

وجود ذخیره آهک به‌عنوان ماده اولیه تولید سیمان و ظروف چینی، سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی و ایجاد کارخانجات جدید سیمان و ظرف چینی و چینی بهداشتی را برای این استان توجیه‌پذیر خواهد کرد. همچنین با ورود تکنولوژی‌های جدید و پیشرفته برای تولید سنگ‌های ساختمانی با استانداردهای بالا و کیفیت مناسب می‌تواند یکی از گزینه‌های سرمایه‌گذاری برای تولید سنگ‌های ساختمانی و در ادامه آن سرمایه‌گذاری در سنگ‌های تزئینی و آنتیک برای هر سرمایه‌گذار باشد.

شماره مسلسل: ۱۴۷۱۹

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مطالعات پیش‌امکان‌سنجی برای شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری
استان قم در بخش معدن و صنایع معدنی

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه معدن و صنایع معدنی)

تهیه و تدوین: ابراهیم مقصودی

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی، فرید دهقانی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۱۱/۲۸